

12.3.2018

Asia/17

Päätöshistoria

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 27.02.2018 § 48

HEL 2018-001379 T 02 05 01 02

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi esittävän taiteen ja museoiden valtionrahoituksen uudistamisesta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää ehdotusta yleisesti ottaen tervetulleena ja onnistuneena. Se selkiyttää sekä esittävän taiteen ja museoiden yhteiskunnallista roolia että niiden rahoitusmalleja.

Lautakunnan mielestä ehdotus esittävän taiteen valtionrahoituksen uudistamiseksi on pääosin onnistunut. Vapaan kentän toimijoiden sekä tuotantotalojen ja muiden alustatyyppisten toimijoiden nykyistä parempi huomioon ottaminen on merkittävä edistysaskel. Jää kuitenkin myöhemmin arvioitavaksi, ovatko esitetyt toimet riittävä tuki määrältään ja merkitykseltään kasvavalle kentälle kun samaan aikaan edellytetään että muutos on kustannusneutraali. Museolinjauksissa lautakunta näkee esityksessä pääosin hyvää, mutta haluaa kiinnittää huomiota Uudenmaan erityispiirteisiin. Tässä maakunnassa uudis- ja korjausrakentaminen ja muu kulttuuriympäristön muuttaminen on monimuotoista ja määrältään suurta, mikä heijastuu suoraan kulttuuriympäristötehtävän alueellisen vastuumuseon tehtäväkenttään.

Ehdotuksessa painotetaan taiteen ja kulttuurin vaikuttavuuden kasvua yhteiskunnan monilla osa-alueilla innovoinnista hyvinvoinnin ylläpitämiseen. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta toteaa painokkaasti, että valtion kokonaisrahoituksen lisääminen koko kentälle on olennainen ehto taiteen ja kulttuurin vaikuttavuuden kasvulle. Ehdotettujen uudistusten toteuttaminen ilman lisärahoitusta tuottaa vain niukkuuden jakamista uudessa asetelmassa, jossa häviöjä ovat ehdotuksessa periaatteellisella tasolla korostetut reuna-alueet. Ilman uutta rahaa todennäköisyys nykyisenkaltaisen tilanteen jatkumiselle on suuri.

Yksityiskohtaiset näkemykset esityksistä niiltä osin, kuin lautakunnalla on kommentteja tehtyyn ehdotukseen:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan mielestä ehdotus esittävän taiteen edistämislain soveltamisalan laajentamiseksi kattamaan kaikki esittävän taiteen muodot kuten sirkus- ja performanssitaiteen (1§) on erittäin

---

12.3.2018

tarpeellinen. Esitykset lain tavoitteeksi (2§), valtionosuuden tavoitteeksi (3§) sekä sen saamisen edellytyksiksi (4§) ovat kannatettavia. Lautakunta arvioi valtionosuuden muuttamisen määräaikaiseksi (5§) elävöittävänsä esittävän taiteen kenttää merkittävästi. Ehdotukset edellytyksiksi sekä kuusivuotisen että kolmevuotisen valtionosuuden myöntämiselle ovat toimivia. Kaikkein pitkäjänteisimmän esittävän taiteen, lähinnä sinfoniaorkesterien piirissä kuusi vuotta on tosin melko lyhyt aika ohjelmistosuunnittelun ja taiteellisen tason kehittämisen näkökulmasta.

Lakiesityksessä opetus- ja kulttuuritoiminnan rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ehdotetaan (5§), että esittävän taiteen 6- ja 3-vuotinen valtionosuus määräytyy jatkossakin henkilötyövuosien perusteella. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta kiinnittää huomiota uudentyypisiin tuotantotalo- ja alustatoimijoihin, joiden oma henkilökunta ei välttämättä täytä valtionosuuden ehtona olevaa viiden henkilötyövuoden vähimmäismäärää. Dokumenteista ei käy ilmi, voivatko ne laskea omiin henkilötyövuosiinsa myös tuottamiensa freelancer- ja muiden esitysten työmäärän. Esim. sirkus- ja tanssialalla monet toimijat ovat luonteeltaan alustoja ja/tai tuottajia pienine henkilötyövuosineen. Ne ovat tärkeitä tekijöitä kulttuurin kentällä ja rakentavat siltaa vapaalle kentälle tarjoamalla niille esiintymismahdollisuuksia. Tällaisten toimijoiden rahoitus voisi esityksen mukaan perustua harkinnanvaraisille 1- ja 3-vuotisille toiminta-avustuksille. Myös kertaluonteiset 5-vuotiset kehittämisavustukset olisivat niiden ulottuvilla. Uudentyyppisten toimijoiden asema parani mutta ne jäisivät kuitenkin edelleen vakiintuneita instituutioita heikompaan asemaan. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta edellyttää, että esitykseenkin kirjattua uudistuksen vaikutusten seuranta sovelletaan aktiivisesti erityisesti tältä osin.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta ehdottaa kahta lisäystä rahoituslain 35a§:ssä esitettyihin painotusten perusteisiin, jotka määritellään tarkemmin opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa esittävän taiteen edistämiseksi. Lisäysehdotukset ovat opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategian 2025 mukaisia. Painotusperusteiden kohtaan 4 ehdotetaan kirjattavaksi kohderyhmäksi lasten lisäksi nuoret ja kohtaan 5 kielellisten lisäksi kulttuurisille vähemmistöille kohdistuva esitystoiminta.

Lisäksi lautakunta esittää, että esittävän taiteen valtionosuuden laskentaperusteista annettavan asetuksen yksikköhintojen painokertoimen yleistaso nostetaan esitettyä (1,10–1,38) korkeammaksi. Myös tällä toimenpiteellä voidaan vapaata kenttää tukea kohdennetusti kulttuuripoliittiseen harkintaan perustuen.

Lakiesityksessä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (35a§) ehdotetaan, että Svenska Teaternille määritel-

---

lään jatkossakin erityisasema. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta kannattaa esitystä ruotsinkielisen kulttuurin turvaamiseksi.

Museoiden valtionosuusjärjestelmän uudistaminen perustuisi sekä museolain muutoksille että valtionosuuslain muuttamiselle. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta kannattaa museolain uudistamiseksi esitetyjä tavoitteita (1§), museotoiminnan tarkoitusta (2§) sekä ammatillisen museotoiminnan määrittelyä (3§). Myös valtionosuuden tavoite (4§) sekä sen saamisen edellytykset (5§) vastaavat lautakunnan arvion mukaan ammatillisen museotoiminnan tarpeita.

Nykyiset maakunta- ja aluetaidemuseot korvattaisiin ehdotuksen mukaan alueellisilla vastuumuseoilla (7-8§). Ehdotuksessa määritellään kolme eri tehtävää, joita kutakin voisi hoitaa jokaisessa maakunnassa vain yksi museo, eikä sitä siis voitaisi jakaa useammalle museolle. Nykyisellään Uudellamaalla on yhteensä neljä alueellisia tehtäviä hoitavaa museota. Näistä Helsingin kaupunginmuseo toimii maakuntamuseona ja Helsingin taidemuseo HAM aluetaidemuseona. Kaksi muuta maakuntamuseota ovat Västra Nylands landskapsmuseum Raaseporissa ja Itä-Uudenmaan maakuntamuseona toimiva Porvoon museo. Näiden lisäksi Espoon ja Vantaan kaupungeilla on erillissopimukset Museoviraston kanssa kulttuuriympäristötehtävän hoitamisesta omilla alueillaan. Maakuntamuseoista poiketen ne eivät nykyisellään saa tehtävän hoidosta erilliskorvausta.

Alueellisen vastuumuseon tehtäväalueet olisivat jatkossa 1) alueellisen museotoiminnan edistämistehtävä, 2) kulttuuriympäristötehtävä ja 3) alueellinen taidemuseotehtävä. Ehdotuksen perusteluiden mukaan vastuumuseo voi tarvittaessa tehdä yhteistyötä alueen muiden museoiden kanssa tai hankkia asiantuntemusta ostopalveluna, jolloin tehtävien ja kustannusten jaosta sovittaisiin toimijoiden kesken.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta toteaa, että erityisesti ehdotetun kulttuuriympäristötehtävän hoito poikkeaa Uudellamaalla muista maakunnista. Uudis- ja korjausrakentaminen sekä muu kulttuuriympäristön muuttaminen esim. liikennereittien rakentamisen takia on maakunnassa jo nykyisellään erittäin vilkasta ja tulevaisuudessa laajenee edelleen. Tähän asti kulttuuriympäristötehtävää on hoitanut Uudellamaalla viisi (3+2) museota. Kulttuurihistoriallisen tehtävän monipuolisuuden ja laajuuden huomioon ottaen tulisi jatkossakin olla mahdollista jakaa tehtävä ainakin Uudellamaalla useamman museon kesken, jotta palvelujen alueellinen saatavuus lakiesityksen mukaisesti turvataan. Olennaista on myös kustannusten ja vastaavasti valtionosuuden suhteuttaminen intensiivisen kasvualueen suureen työmäärään. Espoon ja Vantaan erillisjärjestelyjen tulevaisuus rahoitusmalleineen tulee selvittää ennen kulttuuriympäristötehtävän antamista millekään uusmaalaiselle museol-

---

12.3.2018

Asia/17

---

le. Myös muiden vastuutehtävien, aluetaidemuseotehtävän ja museotoiminnan edistämistehtävän toimintaympäristö on Uudellamaalla ison, koulutetun väestöpohjan ja isojen kaupunkikuntien sekä monien valtiolisten toimijoiden takia moniulotteisempi kuin muissa maakunnissa.

Lautakunta esittää, että asian kaupunginhallituskäsittelyn jälkeen kulttuurijohtaja täyttää lausuntolomakekyselyn osoitteessa lausuntopalvelu.fi.

Lisäksi lautakunta päätti tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta jo tässä kokouksessa.

Esittelijä

kulttuurijohtaja
Tuula Haavisto

Lisätiedot

Tuula Haavisto, kulttuurijohtaja, puhelin: 310 85500
tuula.haavisto(a)hel.fi
